

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Frida Bengtsdotter
Rådgivare
010-2245211

Yttrande
2020-04-14

Diarienummer
101-47357-2019

Sida
1(4)

Regeringskansliet
c/o Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remiss om Betänkandet En ny riksbankslag (SOU 2019:46) Svar senast 2020-04-16

Er beteckning: Fi2019/04029 /B

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över den parlamentariska riksbankskommitténs slutbetänkande *En ny riksbankslag* (SOU 2019:46).

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, nedan Länsstyrelsen, ser i huvudsak positivt på de förslag som den parlamentariska riksbankskommittén lämnar i slutbetänkandet. Länsstyrelsen har valt att fokusera på kapitel 34 och 35 i betänkandet, då vi i dessa finner flest beröringspunkter med vår verksamhet gällande krisberedskap, civilt försvar och grundläggande betaltjänster.

Länsstyrelsen avstår från att kommentera kap. 1 – 33 samt kap. 36 – 39.

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att det behövs förtydliganden och gränsdragningar avseende ansvarsområden i kontantkedjan. Med den snabba digitala och tekniska utveckling som sker är det viktigt att stärka den kontantkedja som finns kvar, i fredstid likväl som i tider av höjd beredskap. Länsstyrelsen stödjer att Riksbanken får en tydligt sammanhållande roll i samordningen av kontanthantering. Vi stödjer också förslag om råd för kontanthantering, där Länsstyrelsen ges möjlighet att förmedla regionala lägesbilder.

Länsstyrelsen välkomnar de åtgärder som föreslås i syfte att bidra till att det finns tillgång till kontanter i betryggande utsträckning i hela Sverige samt att stärka kontanternas ställning i samhället.

Om möjligheten att få tag i kontanter ska vara god, behövs även möjlighet att använda kontanterna. Försvinner möjligheten att använda kontanter påverkar det bland annat tillgängligheten för många personer i samhället. Länsstyrelsen efterfrågar tydligare riktlinjer för att offentliga aktörer ska ta emot kontanter som betalningsmedel.

Kapitel 34 Kontanter

34.4.2

Länsstyrelsen ser positivt på att Riksbanken ansvarar för att driva depåverksamhet. Att depåerna föreslås ha en geografisk spridning samt ett minsta antal, ser vi som mycket positivt för att upprätthålla kontantkedjan i hela Sverige.

Länsstyrelsen bedömer att det är viktigt med en jämn tillgång till depåverksamheten i hela Sverige. Att differentiera avgifterna geografiskt får därför inte påverka en jämn tillgång av kontanter för slutkund. Högre avgifter i mer utsatta områden kan göra att benägenheten att hantera kontanter påverkas i detaljhandelsledet.

Ambitionen att sänka kostnaden för slutanvändare välkomnas.

34.4.3

Förslaget om fortsatt samarbete med privata aktörer, avseende sedel- och myntproduktion, bör beaktas ur ett risk-, sårbarhets- samt även ur ett beredskapsperspektiv.

34.4.4

Länsstyrelsen delar kommitténs tankar om att ha ett råd för kontanthantering för att förstärka samverkan. Det är viktigt att från Länsstyrelsens sida kunna lyfta frågor och förmedla regionala lägesbilder. Men även för att få bättre insyn i den totala kontanthanteringskedjan.

34.4.5

Mot bakgrund av den snabbt minskande kontantanvändningen som påverkar aktörer inom kontanthantering, är ett statligt ansvar viktigt. Länsstyrelsen välkomnar att Riksbanken får ansvar att agera som koordinerande aktör vid problem i kontanthantering och i kontantkedjan.

För att möta eventuella gränsdragningsproblem mellan Riksbankens ansvar och länsstyrelsens uppdrag kring grundläggande betaltjänster är det viktigt med en kontinuerlig dialog i berörda frågor.

34.5.1

Länsstyrelsen ser positivt på att även i fortsättningen bidra med uppgifter kopplat till målet att alla ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser.

34.5.3

Det är ett fåtal aktörer på marknaden som bedriver depåverksamhet, uppräkningsverksamhet, kontanttransporter och försäljning till slutkunder. Ett bortfall av aktörer kan påverka kontantkedjan väsentligt. Vi välkomnar därför att ett eventuellt bortfall av någon av dessa aktörers verksamhet föregås av en avisering samt att en i förtid upprättad avvecklingsplan följs.

34.7.

Länsstyrelsen ser vikten av tillgänglighetsperspektivet – alla ska ha möjlighet att göra betalningar. Här är kontanter det enda alternativet för många i samhället som inte är digitalt delaktiga. Det finns stora utmaningar för vissa grupper i samhället, speciellt äldre personer, då näringsidkare slutar att ta emot kontanter i allt större utsträckning. Möjligheten att använda kontanter minskar och det står i stark kontrast mot ambitionen att ”det ska vara en rättighet att betala för varor och tjänster även om en individ saknar möjlighet att använda digitala betalningslösningar” (s.1575).

Även av beredskapsskäl är det viktigt att säkerställa att det finns en fungerande kontantinfrastruktur i fredstid. Det blir annars svårt att tillgodose efterfrågan på kontanter i fredstida kriser och i situationer med höjd beredskap.

34.7.4

Kommittén bedömer att offentliga aktörer och sådana privata aktörer som utför offentligt finansierade tjänster bör möjliggöra för personer som har behov av att kunna betala tjänster och varor med kontanter. Länsstyrelsen välkomnar detta och vill även betona offentliga aktörers ansvar för att kontanter inte försvinner i närtid. Försvinner möjligheten att använda kontanter påverkar det bland annat tillgängligheten för många personer i samhället. Länsstyrelsen efterfrågar tydligare riktlinjer för att offentliga aktörer ska ta emot kontanter som betalningsmedel.

Kommittén har valt att inte föreslå krav på näringsidkare att ta emot kontanta betalningar. Enligt de uppgifter som länsstyrelsen har genom regionalt utförda dialogsamtal och möten med olika målgrupper, är detta något som påverkar många människor. Framför allt äldre personer, men även personer med funktionsnedsättning som i större utsträckning vill betala med kontanter av olika skäl.

Det står (s.1582) att en näringsidkare ska väga skälen konsumenterna har för att betala kontant med nackdelar/kostnader för näringsidkaren. Om nackdelarna och kostnaderna är ringa kan det anses oskäligt att vägra ta emot kontanter. Denna typ av argumentation gör det tvetydigt att avgöra vad som gäller. Det är Länsstyrelsens uppfattning att det finns människor som i större utsträckning skulle behöva betala med kontanter än vad som idag är möjligt.

34.8

Länsstyrelsen välkomnar beslutet att tillsätta en utredning där bland annat innebörden av begreppet lagligt betalningsmedel ingår. Länsstyrelsen vill lyfta statens roll att inkludera samtliga individer i nya digitala lösningar.

35 Krisberedskap och höjd beredskap

En mindre sårbar kontantkedja är angelägen ur ett ur ett krisberedskaps- och civilt försvarsperspektiv. Bland annat för att minska konsekvenserna av situationer när digitala betaltjänster inte fungerar. Men även för att säkerställa att samhällsviktiga funktioner fortsätter sin verksamhet vid kris eller höjd beredskap. I 34.7. ges kommentarer kring krisberedskap samt höjd beredskap. Länsstyrelsen vill betona vikten av att säkerställa att det finns en fungerande kontantinfrastuktur i fredstid. Det blir annars svårt att tillgodose efterfrågan på kontanter i fredstida kriser och i situationer med höjd beredskap.

Utredningen föreslår att kontanter eller beredskapspengar ska kunna lämnas ut mot debitering på konton på t.ex. statliga servicekontor eller på tillfälliga riksbankskontor såsom i länsstyrelsernas lokaler eller på polisstationer. Det kan finnas utmaningar med att kombinera eventuella beslut om skyddsobjekt med allmänhetens tillträde.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Lisbeth Schultze med rådgivare Frida Bengtsdotter som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Kajsa Lycke, funktionschef medverkat.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.